

OKRES PRAHA-ZÁPAD

Území okresu tvoří půlměsíc obepínající ze západu hlavní město Prahu. S Prahou má okres nejdelší - východní hranici. Na severovýchodě a jihovýchodě sousedí s okresem Praha-východ, na jihu s Příbramskem a Benešovskem, na západě s Berounskem a Kladenskem a na severu s okresem Mělník.

Svojí rozlohou 580 km² je okres Praha-západ nejmenším okresem ve Středočeském kraji, zaujímá pouze 5,3 % z jeho rozlohy. Zemědělská půda zabírá 57 % a lesy 27,5 % z rozlohy okresu. Třetím nejvyšším počtem obyvatel 161,2 tisíc (11,0 % obyvatel kraje) a nejvyšší hustotou zalidnění 279,0 obyvatel na km² se řadí Praha-západ k nejhustěji osídleným okresům kraje.

Od reformy veřejné správy z 1. ledna 2003 je v okrese 1 správní obvod obce s rozšířenou působností (Černošice) členící se na 6 správních obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem (Černošice, Roztoky, Hostivice, Mníšek pod Brdy, Jílové u Prahy, Jesenice).

V současné době náleží do okresu Praha-západ 79 obcí. Z celkového počtu obcí má 11 přiznán statut města (Jesenice – 10,5 tis. obyvatel, Hostivice, Chýně, Roztoky, Černošice, Mníšek pod Brdy, Rudná, Jílové u Prahy, Dobřichovice, Řevnice, Libčice nad Vltavou) a 2 obce byly stanoveny městysem (Štěchovice, Davle).

Povrch území tvoří řada vzájemně odlišných geomorfologických oblastí, jako jsou Turská, Bělohorská a Průhonická plošina, pahorkatiny Středočeského krasu a Dobříšsko-Štěchovická, Zdícká a Pražská kotlina, oblast Jílovsko-Neveklovská, střední Povltaví, Benešovská pahorkatina a konečně vrchovina Hřebenů. Nejnižší místo – koryto Vltavy – je u Dolan 169 m n. m. a nejvyšší vrch Skalka se nachází u Mníšku pod Brdy o nadmořské výšce 553 m.

Území okresu Praha-západ nikdy nepatřilo v průmyslové činnosti k rozhodujícím oblastem středních Čech, vždy se zde však nacházela řada rozmanitých a zajímavých výrobních kapacit, zejména v odvětví hutnictví neželezných kovů, výroby stavebních hmot.

Okres má spolu s okresem Praha-východ v republice naprosto výjimečné postavení, které dokládá většina sociálně-ekonomických charakteristik. Tyto dva okresy – uzavírající ve svém středu hlavní město Prahu, mezinárodní metropoli, tvoří spolu s Prahou pražskou středočeskou aglomeraci a slouží Praze jako její zázemí. Jsou pro hlavní město zdrojem pracovních sil, doplňují pražský průmysl, stavebnictví a služby, zásobují Prahu potravinami, poskytují Praze svůj rekreační potenciál. Naopak na území obou okresů probíhá od poloviny 90. let minulého století masivnější výstavba především rodinných domků. Probíhá zde proces tzv. suburbanizace. Pražské ekonomicky silné obyvatelstvo se stěhuje do zázemí metropole s cílem zlepšení kvality bydlení. V důsledku tohoto suburbanizačního procesu dochází v obou okresech k významnému nárůstu počtu obyvatel migrací.

V okrese bylo k 31. 12. 2024 v registru ekonomických subjektů zapsáno celkem 48 661 subjektů (14,1 % subjektů kraje). Z tohoto počtu tvoří 3,0 % zemědělství a lesnictví, 12,0 % činnosti z odvětví průmyslu, 9,0 % ze stavebnictví, a 16,0 % velkoobchod a maloobchod (vč. oprav a údržby motorových vozidel). Oproti ostatním okresům vynikají okresy Praha-západ a Praha-východ vysokým podílem odvětví profesní, vědecké a technické činnosti, v případě okresu Praha-západ se jedná o 16,8 %.

K 31. 12. 2024 bylo v rámci okresu Praha-západ evidováno 1 668 dosažitelných uchazečů o zaměstnání (5,4 % dosažitelných uchazečů kraje). Podíl nezaměstnaných osob (tj. podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku) činil 1,63 %, což představovalo druhou nejnižší nezaměstnanost mezi okresy kraje. Příznivou situaci na trhu práce tak, stejně jako v okrese Praha-východ, ovlivňuje zcela jednoznačně blízkost hlavního města Prahy.

Okresem prochází významné silniční tahy vedoucí do Prahy ze západu a z jihu. Dálnice D1, D4, D5, D6 a D7 a silnice I. třídy I/4. Územím prochází III. tranzitní železniční koridor a železniční tratě propojující oblasti Středočeského kraje (Kladensko, Rakovnicko, Berounsko) s Prahou.

V roce 2024 bylo v okrese dokončeno 526 bytů (10,6 % dokončených bytů kraje) a zahájeno 484 bytů (9,1 % zahájených bytů kraje). Okres Praha-západ patří spolu s okresem Praha-východ k územím s nejvyšší intenzitou bytové výstavby.

Okres je významnou rekreační oblastí. Podél železničních tratí a v povodí řek vyrůstaly v minulosti rekreační vily jako letní sídla pražských měšťanů. Masového měřítká dosáhla rekreační výstavba mezi dvěma válkami a v poválečném období. Podél Berounky, Vltavy i Sázavy vyrostly celé chatové kolonie. Území patří v hustotě objektů individuální rekreace na přední místo v republice.

Do okresu zasahuje území chráněné krajinné oblasti Český kras - vápencové území se zachovanými společenstvy teplomilných dubových a dubohabrových lesů s mnoha druhy rostlin a živočichů jinde vyhubených nebo silně ohrožených. Součástí Českého krasu je národní přírodní památka Černé rokle. Druhou národní přírodní památkou na území okresu je Medník – rozsáhlý lesní komplex s přirozenou skladbou flory v kaňonu Sázavy.

V době, tzv. „neolitické revoluce“, kdy při získávání obživy docházelo k přechodu k zemědělství a s tím spojenému žďáření (vypalování) lesa, pěstování plodin a chovu dobytka, zanechávaly starověké kultury na svých sídlišťích charakteristicky zdobenou keramiku. Lokalita této kultury se nachází v obci Statenice – Černý Vůl. Z následného období existují nálezy řivnáčské kultury - Řivnáč u Levého Hradce a kultury zvoncovitých pohárů, jejíž lokalita je v Kněževsi.

Jednou z nejstarších památek je Levý Hradec, prohlášený za národní kulturní památku. Místo bylo osídleno již ve starší době kamenné a v 9. století zde vzniklo opevněné hradiště s podhradím. Místo bylo střediskem kmene Čechů a sídlem přemyslovského knížete Bořivoje a jeho manželky Ludmily před přesídlením na Pražský hrad. V Okoři je zřícenina mohutného hradu z druhé poloviny 14. století. Působivé okolí hradu Okoř se stalo centrem krajinářské malířské školy, jejímž hlavním představitelem byl A. Slavíček.

Národní kulturní památkou je průhonický zámek v rozlehlém parku s více než tisíci druhy rostlin, keřů a stromů. Jedná se o jeden z nejrozsáhlejších parků v ČR patřící k turisticky nejnavštěvovanějším místům v okolí Prahy. Průhonický zámek a park byly zapsány do Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Navštívit můžeme také renesanční zámek v Mníšku pod Brdy.